300983 ـ فضیلت صد بار تسبیح گفتن در روز

سوال

این حدیث تا چه حد صحیح است که از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روایت کرده‌اند که فرمودند: آیا هر یک از شما ناتوان است که هر روز هزار اجر ببرد؟ یکی از هم‌نشینان ایشان پرسید: چگونه یکی از ما هزار اجر ببرد؟ فرمود: صد بار تسبیح (سبحان الله) بگوید، پس برایش هزار پاداش نوشته می‌شود یا از او هزار گناه پاک می‌شود و در روایت دیگر: برایش هزار حسنه نوشته می‌شود و هزار بدی از او پاک می‌شود. آیا اگر کسی بیشتر بگوید اجرش بیشتر می‌شود؟ یعنی اگر کسی هزار بار بگوید برایش ده هزار حسنه نوشته می‌شود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

حدیث مذکور صحیح است و امام مسلم در صحیح خود (۲۶۹۸) از مُصعَب بن سعد بن ابی وقاص از پدرش روایت کرده که گفت: نزد رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ بودیم پس فرمودند: آیا هر یک از شما عاجز است که هر روز هزار حسنه ببرد؟ یکی از هم نشینان ایشان پرسید: چگونه یکی از ما هزار حسنه به دست بیاورد؟ فرمود: صد بار تسبیح می‌گوید، پس برایش هزار پاداش نوشته می‌شود یا از او هزار گناه پاک می‌شود.

امام نووی ـ رحمه الله ـ در کتابش الأذکار (۵۳) می‌گوید: «امام حافظ ابوعبدالله الحمیدی می‌گوید: به همین صورت در کتاب مسلم در همهٔ روایات آمده است که: یا از وی هزار گناه پاک می‌شود و شعبه و ابوعوانه و یحیی القطان از موسی که مسلم از جهت وی روایت کرده به این شکل روایت کرده‌اند: و از وی هزار گناه پاک شود (به جای یا)».

و عبدالله بن احمد بن حنبل می‌گوید: «پدرم گفت: ابن نُمَیر نیز یا گفته است و همینطور یعلی». نگا: مسند احمد (۳/ ۱۳۳).

ترمذی (۳۴۶۳) این روایت را با لفظ و از وی هزار گناه پاک می‌شود آورده و گفته: حسن صحیح است.

قاری در مرقاة المفاتیح (۴/ ۱۵۹۴) می‌گوید: «زیرا [اجر] هر نیکی ده برابر است و این کمترین میزان مضاعف شدن اجر است که در قرآن وعده داده شده است:

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا

انعام: ۱۶۰

(هر که یک نیکی بیاورد ده برابر آن [پاداش] خواهد داشت)

وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ

بقره: ۲۶۱

(و الله برای هر کس که بخواهد [پاداش آن را] چند برابر می‌کند)

و مانند آن حسنهٔ حرم است که صد هزار برابر می‌شود یا از وی هزار گناه پاک می‌شود یعنی گناه صغیره یا کبیره که این به مشیت خداوند بستگی دارد».

و بر این اساس هر کس بیش از صد بار تسبیح بگوید برای آن‌چه بیشتر گفته نیز اجر مُضاعف می‌برد زیرا هر نیکی به اندازهٔ ده برابر اجر می‌برد یعنی اگر کسی خداوند را هزار بار تسبیح گوید ده هزار ثواب به دست می‌آورد و به همین ترتیب و فضل خداوند گسترده است.

نزدیک به این معنا روایتی است که بخاری (۳۲۹۳) و مسلم (۲۶۹۱) از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ نقل کرده‌اند که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «هر کس در روز صد بار بگوید: لاَ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ وَلَهُ الحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، برایش اندازهٔ آزاد کردن صد برده است و برایش صد نیکی نوشته می‌شود و صد گناه از او پاک می‌شود و در آن روز تا شب برایش محافظی در برابر شیطان خواهد بود و کسی مانند کار او نخواهد کرد مگر آن‌که بیشتر از آن انجام دهد».

همچنین امام مسلم (۲۶۹۲) از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمود: «کسی که هنگام صبح و هنگام شام صد بار بگوید: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، کسی روز قیامت کاری بهتر از آن‌چه او انجام داده را نخواهد آورد مگر کسی که مانند او یا بیش از آن گفته باشد».

بنابراین در حدیث آشکارا به کسی که بیش از او بگوید و بیشتر از او انجام داده باشد اشاره شده یعنی بهتر از کسی که تنها صد بار گفته است و مثلا در روز همین ذکر را دویست بار یا سیصد بار یا هرچه خدا بخواهد بگوید و هر که بیشتر انجام دهد بیشتر به دست می‌آورد و فضل خداوند وسیع است.

والله تعالی اعلم.